

Butterflies, Birds, Bed & Breakfast in Bulgaria av Janne Sjöstedt

-När jag nu sitter på en sten under hängpilarna vid floden Krumovica i södra delen av landet och tittar på mina vinbeten, drar jag mig till minnes några episoder från tidigare besök.

Det var stekande hett i slutet av augusti 1989. Jag hade hyrt bil hela dagen för en rundtur i Burgas området. Min chaffis hade specialtillstånd och fick köra utläningar i hela landet. På kommunisttiden var allt uppstyrt och svartväxlingen blomstrade på stranden. En 10:a Vodka med dagens saft kostade 2 kr. Vi gjorde en rundtur till sjöarna runt Burgas som var mycket äckliga och helt förgiftade av utsläpp. Trots det såg vi dvärgskarvar, vit-tärnor mm men inga pelikaner. Storksträcket var i maximum denna vecka och en flock på kanske 50.000 hängde en dag över Ropotomi-skogen i söder. Ett antal triviala arter hamnade i burkarna, grönläckig kål, sydlig ljusgul-, rödgul höfjäril samt div svansade blåvingar. På nätterna hade jag öppnat alla fönster i trapphuset på hotellet så att *Catocala elocata*, *C. puerperia*, *C. dilecta*, *C. conversa* mfl hittade in.

Något snabbt drar förbi högt upp, blänkte den i blått?

13 år, 2002, senare hyrde jag bil i mitten av juni och åkte norrut över bergen mot den gamla huvudstaden Preslav. På en fantastisk blomsteräng vimlade det av fjärilar. Rysk darrgräsfjäril, Balkan schackbräde, Gulbandad- mfl visslare. Nära toppen flög några hålrötsfjärilar, för långt bort tyvärr. Balkansnappare sjöng överallt i skogarna, mellanspetten trummade och på torra sluttningar sjöng rödstrupig sångare. I en dal fanns ett par kejsarörnar. Sverige spelade 1-1 mot England i fotbolls-VM

En fjäril rör sig inne i lövverket runt övermogna vilddruvor, den sätter sig.

Midsommarafton 2005 i Smolyan. Fest med dans på gatorna det var ett av landets första val sedan kommunismen "fallit". Dagen innan hade min sväger och jag varit i Trigrad och tittat på murkrypare. Restaurangen serverade stor och god Chopska och "husmanskost" med en flaska rött. Chopskan kostade 5 kr. Årgångsvinet var så dyrt att servitrisen frågade 3 ggr om hon verkligen skulle öppna den. 45 kr motsvarade en dagslön. Hon fick 20 kr i dricks och svimmade nästan. Dagen efter åkte vi längs Grekiska gränsen. Apollo flög talrikt i dalen och jag tog en Sälgskimmerfjäril, trots att den ej skulle finnas där. Högre upp på bergsängarna var Mnemosynefjäril mycket vanlig tillsammans med Sydlig starrgräsfjäril, Medusas svartgräsfjäril, Stor älggräsfjäril mfl. En äng utanför Momchilgrad var särskilt artrik över 30 arter dagfjärilar bla Körsbärsfuks, Balkan-schackbräde och guldvingarna *L. dispar*, *H. alciphron*, *tityrus*, *ottomanus*, *T. thersamon*. Ett tiotal blåvingar bla *L. bellargus*, *L. coridon* och Melagers blåvinge. Rikligt med pärlemor fjärilar bla *B. hecate*, *daphne* och *dia*. Palpfjäril, Stor gräsfjäril dessutom en *A. villica* som hamnade i burken.

Är det inte en skimmerfjäril som satt sig där uppe?

Tobbe och jag gjorde en sväng i södra delen i juli 2007. Vi besökte Dolna Kula dalen och bodde på landets sämsta hotell i Momchilgrad, samt partade med Bulgaren från Ljungby. Vid Trigrad flög Tryfjäril, en rar art. Det är Sydlig tryfjäril som flyger överallt genom hela sommaren. Många arter gräsfjärilar var på vingarna bla Östlig svartgräsfjäril. I sluttningen ovanför klyftan knattrade trummgräshoppor för fullt. Det är en vanlig art i bulgariska berg. Vi stannade även på den fantastiska ängen utanför Momchilgrad. Här flög det för mängder av visslare och 10 talet arter gräsfjärilar bla tre arter slättergräs.

Fjärilen har satt sig högt upp i skuggan helt stilla, långt utom räckhåll för håven.

Några år senare var det dags igen, nu var vi fyra gubbar som gjorde hela landet från norr till söder, i slutet av maj. Jag, Ingvar, Stikkan och Tobbe började vid Rumänska gränsen i norr, där fältsångarna sjöng i vassen vid badplatsen. Vid Kaliakri-klippan flög stora flockar med nyanlända rosenstarar. Batonblåvingen var mycket vanlig bland bestånden av timjan. Från klippan kunde vi se 2 arter delfiner hoppa och leka. Liror i hundratals fiskade med toppskarvar. Vi åkte ner till Grekiska gränsen och i den bibliskt vackra dalen vid Dolna Kula svirrade mängder av fjärilar. Östlig hålrötsfjäril var vanlig men svärfångad. Den stora Blåfläckiga gräsfjärilen har fortfarande fina förekomster. Det var gott om blåvingar och visslare. Enorma grågamar seglade över bergskammarna och eleonorafalkar jagade fram. Vi tog en sväng ner till Turkiska gränsen där det häckar Isabellastenskvätta och Masktörnskata. Euskalapeormarna är vanliga och stora. Vi fikade i skuggan av ett smultronträd med utsikt över Turkiet. Plötsligt kommer en pascha farande. Att den fanns här står inget om i böckerna.

Det är minsann en ungersk skimmer som sitter still i skuggan 7-8 meter upp, hmmm...

17 sept 2012 åkte jag med ett glatt skådargång från Nyköping. Rovfågelsträcket efter kusten är vida berömt. Vi hann med hela södra Bulgarien och fick en fantastisk sträckdag med 6.000 mindre skrikörnar. Totalt såg vi 200 arter på 7 dagar. Jag hittade en ny art, liten streckad blåvinge hade bra flygning vid Marica-flodens strand. Vi noterade över 30 arter dagfjärilar trots tiden på året.

Då är det bara att vänta, jag har ju dryck och fika med mig.

Min sensommar-vecka började med skådning runt Burgas-Lake sedan åkte jag till Krumovgrad via Sakar-bergen där både hökörn och kejsarörn visade upp sig. Jag hittade en fin bäckravin med bra ängar i området där det vimlade av flygfän bla Ungersk visslare, trädgräsfjärilar och bandgräsfjärilar. Riddarfjärilar och höfjärilar for omkring i värmen. Vid stranden av Krumovica, innan Krumovgrad var det också bra flygning i hettan. Framför allt visslare var i farten. De lokala gåsgamarna cirkulerade envist ovanför mig. Någon kilometer bort tog en stor fågel höjd på raka, stela vingar. Den hade något i klorna. Plötsligt släppte den sitt "byte" och dök efter likt en jättefalk. En lammgam, vad häftigt. Ett dopp i den strida floden piggade upp och jag orkade nöta någon timme till. Det var samma tjej i receptionen som föregående år, hon kunde fortfarande inte engelska. Stans bästa restaurang ligger vägg i vägg med mitt hotell. Jag åt tillsammans med en semestrande bulgar jag mött tidigare under dagen. Han cyklade omkull så det brakade om det i en nerförslöpa, jag plåstrade om honom och gav honom lift. En hel grillad öring ca 5 hg kostade 20 kr. Jag köpte en flaska rödvin och socker i kvartersbutiken.

Hur ska jag få ner skimmerfjärilen, om jag rycker i vinrankan kanske.

Fjärilen hoppar över till ett annat blad. Jag rycker lite till och fjärilen försvinner in mellan grenarna och syns inte mer. Dags att åka tillbaka till kusten. Jag tar södra vägen via Turkgränsen och hittar en jätteflock med kalanderlärkor och två palmduvor på en tråd. Artens frammarsch liknar det turkduvan gjorde på 70-talet. Allt är mycket torrt och en stor gräsbrand har svett stora områden. Ängshökar patrullerar där det fortfarande ryker. Jag är framme i Burgas i skymningen och hittar snabbt ett centralt hotell. Jag unnar mig en middag värdig en bastant bulgar och blir så mätt, att jag med nöd och näppe tar mig hem till hotellet. Sista dagen går i skådningens tecken. Trots att jag hittat över 100 dagfjärilar i landet finns en hel del kvar att utforska. Det blev en ny obs denna gång, men inget nytt till lådorna. Jag återkommer lovar jag mig själv.

Jan Sjöstedt

